

Смисъл и безсмислие на вещите в стихотворението на Атанас Далчев „Стаята“

Интерпретативно съчинение

В средата на 20^{-те} години на XX век в българската литература се появява творец, взрян в особения живот на предметния свят. Поезията на Атанас Далчев вълнува с приглушената светлина на свят, населен само с предмети, отразили последния отблясък на отминал живот. Човекът отсъства. Но вещите са израз на неговото съществуване.

Стихотворението „Стаята“ на Атанас Далчев е своеобразна интерпретация на един от най-важните мотиви в неговата лирика – мотива за неживения живот. Стаята е без обитател, а вещите в нея – традиционни предмети, чийто вид успява да създаде чувството за неналичие на живот. Тяхното присъствие би трябвало да има определена цел – да служат на човека, но функцията им се обезсмисля – те просто няма на кого да бъдат от полза. Внушават чувството за тленност, смърт, разруха, самота и отчуждение.

Самото заглавие на стихотворението конкретно назовава топоса. „Стаята“ е застинала в своята неподвижност и мъртвост, съхранява спомени от миналото и всичко в нея е овехтяло, навява печал и самотност. Тя е просто част от къщата – въпреки че е затворена и изолирана, тя не дава сигурност и спокойствие.

В българската литература домът традиционно е натоварен с положителни качества – неговият образ е сакрален и често идеализиран. При Далчев образът е огледално обърнат и придобива отрицателен емоционален характер.

Ключова роля в стихотворението е представянето на лирическият субект извън стаята, т.е. стаята е без обитател. Използвано е условно наклонение на глаголите, което внушава, че всъщност отсъствието на Аза не е толкова реално, колкото отсъствието на неговото съзнание:

*Би казал,че във тази стая
не е живял отдавна никой,
че е заключена стояла
с години нейната врата.*

Следващото четиристишие подсказва именно за неналичието на определени предмети,които са били част от човешкия живот,но вече са с обезсмислена функция:

*Тук има миризма на вехто
и прах по всичките неща,
тук бавно времето превръща
във прах безжизнен сякаш всичко.*

Прахта внушава чувството за тленност,смърт,самота,разруха,отчуждение, застоялост.Тя поражда усещането за спрялото време поради дългото отсъствие на човека.

Единственото,което озарява цялостната картина на запустялост ,е образът на дюлите-остатък от живот,от нечие намерение за вдъхване на светлина,уют,грижа.Дори и слънцето вече не изпълнява своята функция-да озарява,а само „вехне“ като щампа върху „килимите“:

*...и вехне есенното слънце
върху килимите на пода,
а светят жълти зимни дюли,
наредени върху комода
като голяма броеница
от кехлибарени зърна.*

Вещите стоят статични като мълчаливи паметници на отреченото съществуване. Мотивът за смъртта е разкрит чрез безпощадно минаващото време, чрез внушението за пълна застиналоост:

*Какви лица ли отразило
ревниво пази огледалото?*

...

*Часовникът е вече млъкнал
и в неговия чер ковчег
лежат умрели часовете
и неподвижно спи махалото.*

Чрез символните значения на „есенното“, „зрача“ и залеза е породено усещането за наставане на края на живота, настъпване на безвремие. Мракът нахлува стремително- постепенно, но сигурно завладява малкото изолирано пространство и го обрича на гибел:

*...и цялата печална стая
залязва бавно с вечерта.*

Атанас Далчев намира в реалността на предметите поетичната формула на философски осъзнатата преходност в живота, създавайки един песимистичен модел на битието-къща без стопанин, живот без смисъл, дом без уют, човек без идентичност.

Биляна Христова, 12 Д клас